Ez a szakasz a lettországi szakosított bíróságok szervezetéről nyújt tájékoztatást.

Különös hatáskörű bíróságok

A Lett Köztársaság alkotmánybírósága

A Lett Köztársaság Alkotmánya (*Latvijas Republikas Satversme*, a továbbiakban: Alkotmány) értelmében Lettország **Alkotmánybírósága** (*Satversmes tiesa*) független bírói intézmény, amely a hatáskörébe tartozó ügyekben vizsgálja a törvények és rendeletek alkotmányosságát, és olyan egyéb ügyekben is eljár, amelyeket jogszabály a hatáskörébe utal. Az alkotmánybíróság részben vagy egészben megsemmisíthet jogszabályokat és egyéb jogi aktusokat.

Az alkotmánybíróságról szóló törvény (*Satversmes tiesas likums*) 16. cikke alapján az Alkotmánybíróság **a következőkkel kapcsolatos ügyekben jár el**:

a jogszabályok alkotmányossága;

a Lettország által aláírt vagy megkötött nemzetközi megállapodások alkotmányossága (még e megállapodások Parlament [*Saeima*] általi jóváhagyását megelőzően);

az alacsonyabb szintű jogszabályoknak vagy azok részeinek magasabb szintű jogszabályokkal való összhangja;

a Parlament, a kormány, az elnök, a házelnök vagy a miniszterelnök által kibocsátott egyéb jogi aktusok jogszabályokkal való összhangja (a közigazgatási aktusok kivételével);

a Kormány által felhatalmazott miniszter helyi önkormányzati döntést felfüggesztő rendeletének a jogszabályokkal való összhangja;

a lett nemzeti jogszabályok rendelkezéseinek a Lettország által megkötött, a lett alkotmánynak megfelelő nemzetközi megállapodásokkal való összhangja.

Az alkotmánybíróság hét bíróból áll, akiket a parlamenti képviselők többségi szavazással hagynak jóvá (legalább 51 szavazattal). Három bírót legalább tíz parlamenti képviselő javaslata alapján, két bírót a kormány javaslata alapján, kettőt pedig a legfelsőbb bíróság teljes ülésének javaslata alapján neveznek ki. A legfelsőbb bíróság által javasolt jelölteket Lettország bírói közül kell választani.

Az Alkotmánybíróság saját kezdeményezésére nem indíthat eljárást; az ügyeket csak a törvény által erre felhatalmazott személyek kérelmére bírálja el.

A következők jogosultak kérelmet benyújtani eljárás kezdeményezése iránt a jogszabályok és a Lettország által aláírt vagy megkötött nemzetközi megállapodások alkotmányossága tárgyában (még e megállapodások Parlament általi jóváhagyását megelőzően), vagy az alacsonyabb szintű jogszabályoknak vagy azok részeinek magasabb szintű jogszabályokkal való összhangja, illetve a lett nemzeti jogszabályok rendelkezéseinek a Lettország által megkötött, a lett alkotmánynak megfelelő nemzetközi megállapodásokkal való összhangja tárgyában:

Lettország elnöke;

a Parlament;

legalább húsz parlamenti képviselő;

a kormány;

a legfőbb ügyész;

az Állami Számvevőszék tanácsa (*Valsts kontroles padome*);

a helyi önkormányzat;

az ombudsman (*tiesībsargs*), ha a megtámadott aktust kibocsátó intézmény vagy hivatalos személy az ombudsman által kijelölt határidőn belül nem orvosolta a feltárt hiányosságokat;

a polgári, büntető vagy közigazgatási ügyben eljáró bíróság;

a földhivatali ügyekben eljáró bíró, ingatlantulajdon és a hozzá kapcsolódó jogok ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzése esetén;

bármely természetes vagy jogi személy, amennyiben az Alkotmány által biztosított alapjogai sérültek;

a Bírói Tanács a jogszabály által biztosított hatáskörében eljárva.

A következők **jogosultak kérelmet benyújtani** eljárás kezdeményezése iránt a Parlament, a kormány, az elnök, a házelnök vagy a miniszterelnök által kibocsátott egyéb jogi aktusok (a közigazgatási aktusok kivételével) jogszabályokkal való összhangja tárgyában:

Lettország elnöke;

a Parlament;

legalább húsz parlamenti képviselő;

a kormány;

a Bírói Tanács a jogszabály által biztosított hatáskörében eljárva.

A kormány által felhatalmazott miniszter helyi önkormányzati döntést felfüggesztő rendeletének jogszabályokkal való összhangja megállapítására irányuló eljárás kezdeményezése iránt az érintett helyi önkormányzat **jogosult kérelmet benyújtani**.

A törvények, kormányrendeletek és a kormány által kibocsátott egyéb jogi aktusok alkotmányosságát, a lett nemzeti jogszabályok Lettország által kötött, az Alkotmánynak megfelelő nemzetközi megállapodásokkal való összhangját, a Lettország által aláírt vagy megkötött nemzetközi megállapodások alkotmányosságát (még e megállapodások Parlament általi jóváhagyását megelőzően), valamint a törvények vagy rendeletek teljes vagy részleges alkotmányosságát az alkotmánybíróság teljes ülése vizsgálja. Az egyéb ügyeket háromfős bírói tanács vizsgálja, kivéve, ha az alkotmánybíróság másként dönt.

Az alkotmánybíróság határozata végleges, és a kihirdetés időpontjában jogerőre emelkedik. Az alkotmánybíróság határozata, valamint az abban szereplő, a megtámadott rendelkezésre vonatkozó értelmezés minden központi és helyi önkormányzati szerv (ideértve a bíróságokat is), hivatalos személy, továbbá minden természetes és jogi személy számára kötelező.

Az alkotmánybíróság a magasabb szintű jogszabályba ütközőnek minősített rendelkezést az alkotmánybírósági határozat közzétételének időpontjával semmisíti meg, kivéve, ha az Alkotmánybíróság másként rendelkezik. Ha az Alkotmánybíróság egy Lettország által aláírt vagy megkötött nemzetközi megállapodást alkotmányellenesnek ítél, a kormány köteles intézkedni a megállapodás módosításáról, felmondásáról, működésének felfüggesztéséről vagy a megállapodáshoz való csatlakozás haladéktalan visszavonásáról.

Gazdasági Bíróság

A bírói hatalomról szóló törvény (*Likums par tiesu varu*) rendelkezései értelmében a polgári eljárásról szóló törvényben (*Civilprocesa likums*) és a büntetőeljárásról szóló törvényben (*Kriminālprocesa likums*) említett ügyek vizsgálatára létrehozták a Gazdasági Bíróságot (*Ekonomisko lietu tiesa*). A bíróság székhelye Rigában található, és Lettország egész területére kiterjedő illetékességgel rendelkezik.

A **polgári jog** szerint a Gazdasági Bíróság hatáskörrel rendelkezik a következőkre:

viszontbiztosítási szerződésekből eredő követelések;

befektetési szolgáltatási és kiegészítő befektetési szolgáltatási szerződésekből eredő követelések;

az Európai Unió más tagállamai által a lett hatóságokkal szemben benyújtott beruházásvédelmi keresetek;

vállalatcsoportok jogviszonyából eredő követelések;

a részvénytársaságok tagjai (részvényesei) közötti jogviszonyból eredő követelések;

biztosítéki megállapodásokból eredő követelések;

a kereskedelmi törvény (*Komerclikums*) és a pénzügyi eszközök piacáról szóló törvény (*Finanšu instrumentu tirgus likums*) értelmében a kapcsolt felekkel folytatott tőkeügyletekből eredő követelések;

a vállalkozások átruházásából és a vállalati szerkezetátalakításból eredő követelések, kivéve a munkavállalói követeléseket;

az építőipari vállalkozók, beleértve az alvállalkozókat is, közötti szerződéses kötelezettségekből eredő követelések, bármely olyan, második vagy harmadik osztályba tartozó épület építése tekintetében, amelyhez építési engedély szükséges, kivéve az egy- vagy kétlakásos lakóépületeket és a hozzájuk kapcsolódó funkcionális építményeket;

a versenyjogszabályok megsértéséből eredő követelések;

a tőkestruktúrák tagjainak (részvényeseinek) közgyűlése által hozott határozatokból eredő követelések; valamint

hitelintézetek felszámolása és fizetésképtelensége iránti kérelmek.

Ugyanakkor a **büntetőjog** alapján a Gazdasági Bíróság a következőkre rendelkezik hatáskörrel:

tömegpusztító fegyverek előállításának, tárolásának, szállításának, használatának vagy terjesztésének finanszírozása, amennyiben az ezzel kapcsolatos felelősség a Büntető Törvénykönyv (*Krimināllikums*) 73.1. cikkének (2) bekezdéséből ered;

terrorizmus, amennyiben az ezzel kapcsolatos felelősség a Büntető Törvénykönyv 79.2. cikkének (2) bekezdéséből ered;

bűncselekményből származó jövedelmek tisztára mosása (a Büntető Törvénykönyv 195. cikke);

jogtalan előnyszerzés, amennyiben az ezzel kapcsolatos felelősség a Büntető Törvénykönyv 198. cikkének (2), (3) vagy (4) bekezdéséből ered;

üzletszerű vesztegetés, amennyiben az ezzel kapcsolatos felelősség a Büntető Törvénykönyv 199. cikkének (2) bekezdéséből ered;

vesztegetés elfogadása, amennyiben az ezzel kapcsolatos felelősség a Büntető Törvénykönyv 79.2. cikkének (3) vagy (4) bekezdéséből ered;

vesztegetés megszerzése, amennyiben az ezzel kapcsolatos felelősség a Büntető Törvénykönyv 321. cikkének (2), (3) vagy (4) bekezdéséből ered;

vesztegetés közvetítése, amennyiben az ezzel kapcsolatos felelősség a Büntető Törvénykönyv 322. cikkének (2) bekezdéséből ered;

aktív hivatali megvesztegetés, amennyiben az ezzel kapcsolatos felelősség a Büntető Törvénykönyv 323. cikkének (2) vagy (3) bekezdéséből ered;

befolyással üzérkedés, amennyiben az ezzel kapcsolatos felelősség a Büntető Törvénykönyv 326.1. cikkének (2) bekezdéséből ered;

előnyök jogtalan kérése és elfogadása, amennyiben az ezzel kapcsolatos felelősség a Büntető Törvénykönyv 326.2. cikkének (2) bekezdéséből ered; valamint

jogellenes juttatásnyújtás, amennyiben az ezzel kapcsolatos felelősség a Büntető Törvénykönyv 326.3. cikkének (2) bekezdéséből ered.

A Gazdasági Bíróság ítéletei ellen benyújtott fellebbezéseket a Rigai Regionális Bíróság (*Rīgas apgabaltiesa*) bírálja el.

Jogi adatbázisok

Az adatbázis neve és internetcíme

Alkotmánybírósági ügyek (Keresés)

Ingyenes-e a hozzáférés az adatbázishoz?

Igen, a hozzáférés **ingyenes**.

Az adatbázis tartalma röviden

Az adatbázis a Lett Köztársaság alkotmánybíróságának határozatait tartalmazza.

Háttér

Az adatbázis keresője és a határozatok lett és angol nyelven érhetők el.

Linkek

A Lett Köztársaság alkotmánybírósága

Utolsó frissítés: 26/01/2024

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.